

Geneza i przemiany europejskiej polityki spójności

WNIOSKI DLA POLSKI

Paweł Churski

UNIwersytet IM. ADAMA MICKIEWICZA W POZNANIU

Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej
Zakład Analizy Regionalnej
chur@amu.edu.pl

Geneza i przemiany europejskiej polityki spójności WNIOSKI DLA POLSKI

Paweł Churski

UNIwersytet IM. ADAMA MICKIEWICZA W POZNANIU

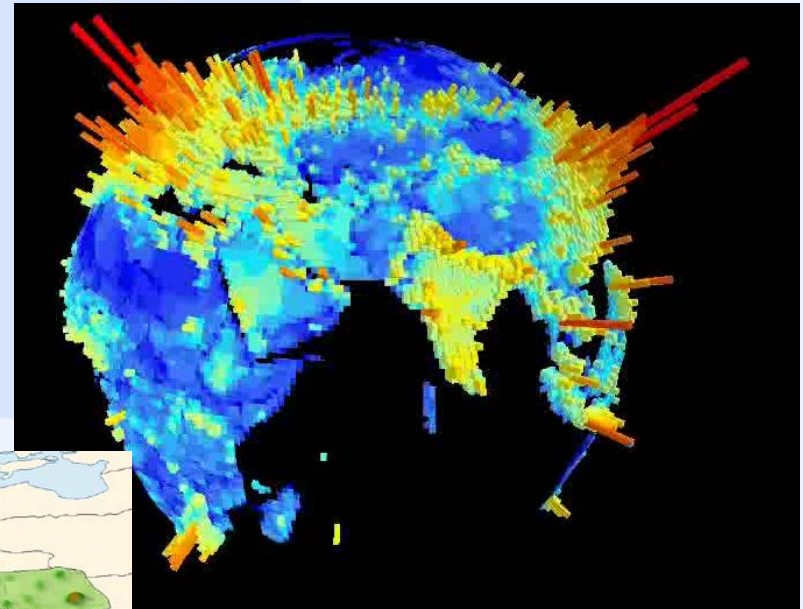
Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej
Zakład Analizy Regionalnej
chur@amu.edu.pl

WPROWADZENIE

WPROWADZENIE

Rozwój regionalny obejmuje zarówno **dynamiczne procesy** zachodzące pod wpływem określonych warunków i czynników, które generują charakter, kierunek i tempo zmian społeczno - gospodarczych, jak również **celowo ukierunkowane zmiany**, które poprzez uwarunkowania i czynniki prorozwojowe zmierzają do realizacji zadań wskazanych właśnie w ramach polityki regionalnej.

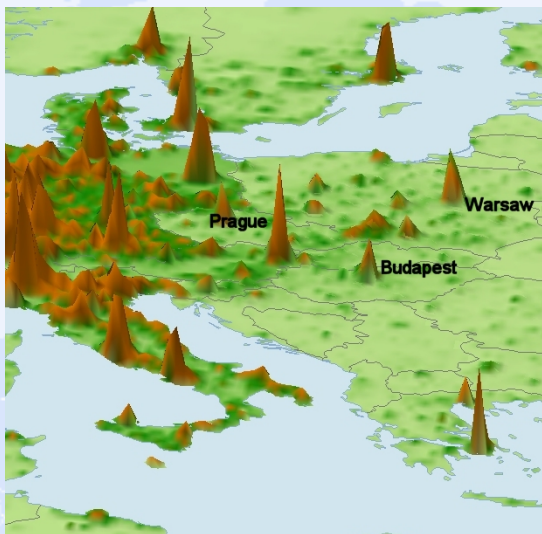
Znaczenie polityki regionalnej dla kształtowania procesu rozwoju społeczno - gospodarczego sprowadza się do **realizacji celowo ukierunkowanych działań i zmian**.

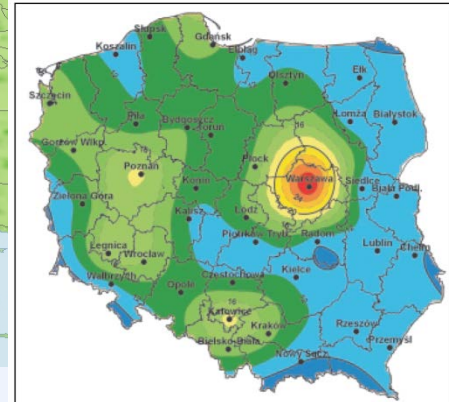
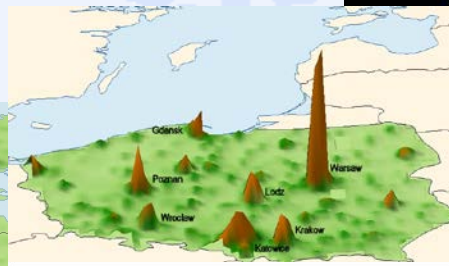
Źródło: World Bank Reports

Polityka regionalna jest ukierunkowanym działaniem zmierzającym do poprawy warunków i aktywizacji czynników rozwoju regionalnego.

Dążenie do spójności nie musi stanowić alternatywy dla dążenia do konkurencyjności. Celem polityki spójności staje się osiągnięcie poziomu różnic rozwojowych akceptowalnych społecznie (Faludi 2006; Molle 2007, Gorzelak, 2009; Rodriguez-Pose, 2014).

Źródło: World Bank Reports

WPROWADZENIE

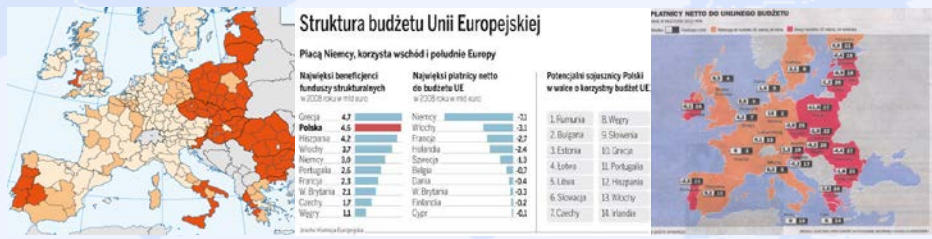
Dyskusja nad kierunkami dalszych działań prorozwojowych realizowanych przez państwo sprowadza się do dwóch zasadniczych nurtów:

- **wyrównywać różnice rozwojowe**, tj. wspierać regiony problemowe, aby minimalizowały swój dystans rozwojowy w stosunku do biegunów wzrostu

- **utrzymywać kreatywne gospodarczo zróżnicowanie rozwoju**, tj. wspierać najsilniejszych, aby ich potencjał rozwojowy był jeszcze większy i zakładać wystąpienie pozytywnego oddziaływania tych biegunów na peryferia zgodnie z koncepcją peryferiów wstępujących

GENEZA I PRZEMIANY EUROPEJSKIEJ POLITYKI SPÓJNOŚCI

POLITYKA SPÓJNOŚCI UNII EUROPEJSKIEJ

PODSTAWY PRAWNE

Podstawy prawne i instytucjonalne polityki regionalnej/spójności Unii Europejskiej znajdujemy w Traktacie Rzymskim^[1], Jednolitym Akcie Europejskim (JAE)^[2], Traktacie o Unii Europejskiej^[3], Traktacie Amsterdamskim^[4], Traktacie Nicejskim^[5] oraz Traktacie Lizbońskim^[6].

Należy jednak podkreślić, że w **żadnym z tych dokumentów termin polityka regionalna/spójności nie jest użyty wprost**. Nie istnieje również na gruncie przepisów traktatowych żadna oficjalna definicja wspólnotowej polityki regionalnej/spójności.

[1] Traktat Rzymski o ustanowieniu Wspólnoty Europejskiej z dnia 25 marca 1957 roku (wszedł w życie 1 stycznia 1958 roku).

[2] Jednolity Akt Europejski z dnia 17 lutego 1986 roku (wszedł w życie w lipcu 1987 roku).

[3] Traktat o Unii Europejskiej z dnia 7 lutego 1992 roku (wszedł w życie 1 listopada 1993 roku).

[4] Traktat zmieniający traktat o Unii Europejskiej, traktaty ustanawiające Wspólnoty Europejskie oraz niektóre związane z nimi akty z 2 października 1997 roku (wszedł w życie 1 maja 1999 roku).

[5] Traktat zmieniający traktat o Unii Europejskiej, traktaty ustanawiające Wspólnoty Europejskie oraz niektóre związane z nimi akty z 26 lutego 2001 roku (wszedł w życie 1 lutego 2003 roku).

[6] Traktat zmieniający traktat o Unii Europejskiej, traktaty ustanawiające Wspólnoty Europejskie oraz niektóre związane z nimi akty z 13 grudnia 2007 roku (wszedł w życie 1 grudnia 2009 roku).

POLITYKA SPÓJNOŚCI UNII EUROPEJSKIEJ

KALENDARIUM

1958

- symboliczny **początek polityki regionalnej Unii Europejskiej**, tj. moment wejścia w życie Traktatu Rzymskiego

1968

- utworzenie w ramach Komisji Europejskiej **Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Regionalnej** (Traktat Fuzyjny)

1972

- pierwsze działania na rzecz **koncentracji merytorycznej i przestrzennej** polityki regionalnej

1975

- uruchomienie, obok Europejskiego Funduszu Społecznego, Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji dla Rolnictwa, **Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego**

1988-
1993

- pierwsza reforma **Jacquesa Delorsa**

POLITYKA SPÓJNOŚCI UNII EUROPEJSKIEJ

KALENDARIUM

1993

- **Powołanie Unii Europejskiej** oraz uruchomienie **Finansowego Instrumentu Wsparcia Rybołówstwa** oraz **Funduszu Spójności**

1994 -
1999

- druga reforma **Jacquesa Delorsa**

2000 -
2006

- **wzrost koncentracji merytorycznej i przestrzennej** polityki regionalnej, uruchomienie **Programów Przedakcesyjnych** oraz poszerzenie Unii Europejskiej o **10 nowych państw członkowskich** przede wszystkim z Europy Środkowo-Wschodniej – **pakiet Jacquesa Santera – AGENDA 2000**

2007 -
2013

- początek **polityki spójności** dążącej do wzrostu spójności ekonomicznej, społecznej i terytorialnej, przy stopniowym odchodzeniu od modelu wyrównawczego – **Konstytucja Europejska/Traktat Lizboński**

2014 -
2020

- podporządkowanie polityki spójności realizacji celów **Strategii Europa 2020** oraz przeciwdziałaniu skutkom **globalizacji zjawisk kryzysowych**

Strategia EUROPA 2020

Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu

KOMISJA EUROPEJSKA

Bruksela, 3.3.2010
KOM(2010) 2020 wersja ostateczna

KOMUNIKAT KOMISJI

EUROPA 2020

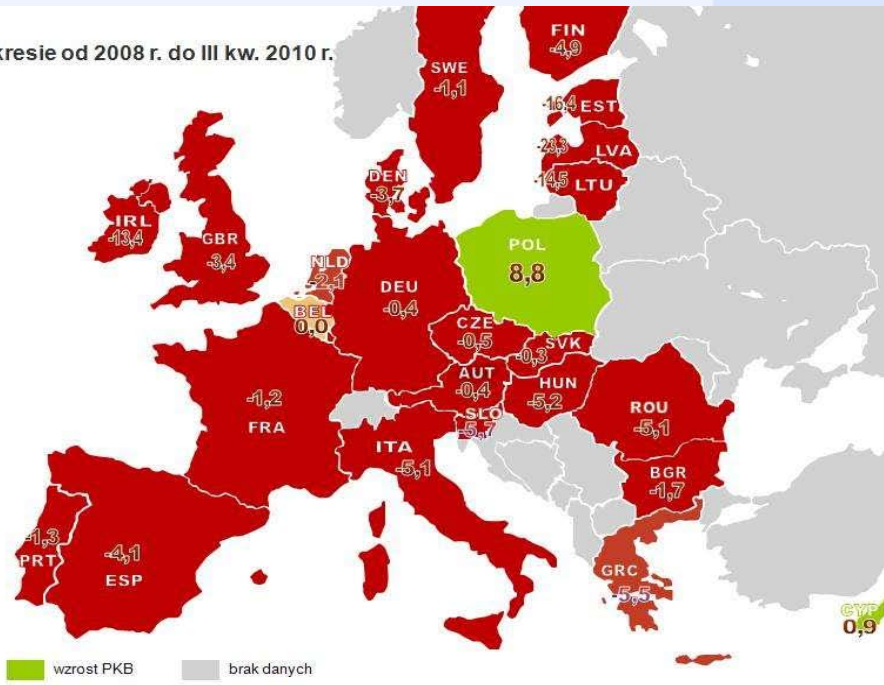
Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

- **3 tematyczne priorytety**
- **5 unijnych wskaźników** – przekładanych na wskaźniki krajowe
- **7 flagowych inicjatyw** – realizowanych na szczeblu UE i państw członkowskich
- **Mobilizacja istniejących instrumentów UE:**
 - Jednolity rynek
 - Wymiar zewnętrzny
 - Pakt Stabilności i Wzrostu
 - Budżet UE, budżety krajowe i nowe instrumenty finansowe

POLITYKA SPÓJNOŚCI UNII EUROPEJSKIEJ

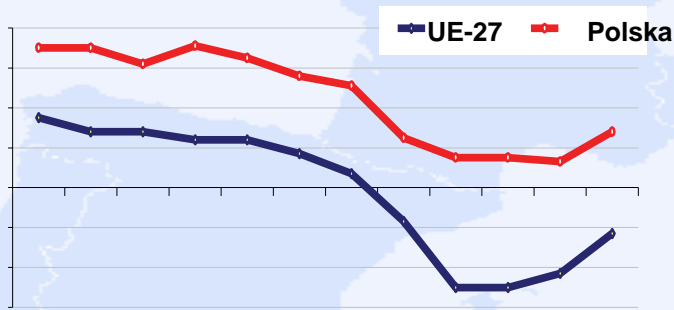
UWARUNKOWANIA 2014 - 2020

PKB w Europie w okresie od 2008 r. do III kw. 2010 r.
dane: MF

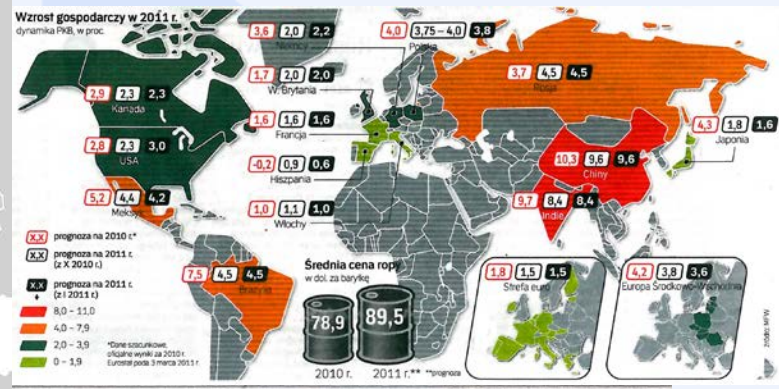
■ spadek PKB ■ wzrost PKB ■ brak danych

W przypadku Irlandii brak danych za III kw. 2010 r. wykorzystano dynamikę z I i II kw. 2010 r.

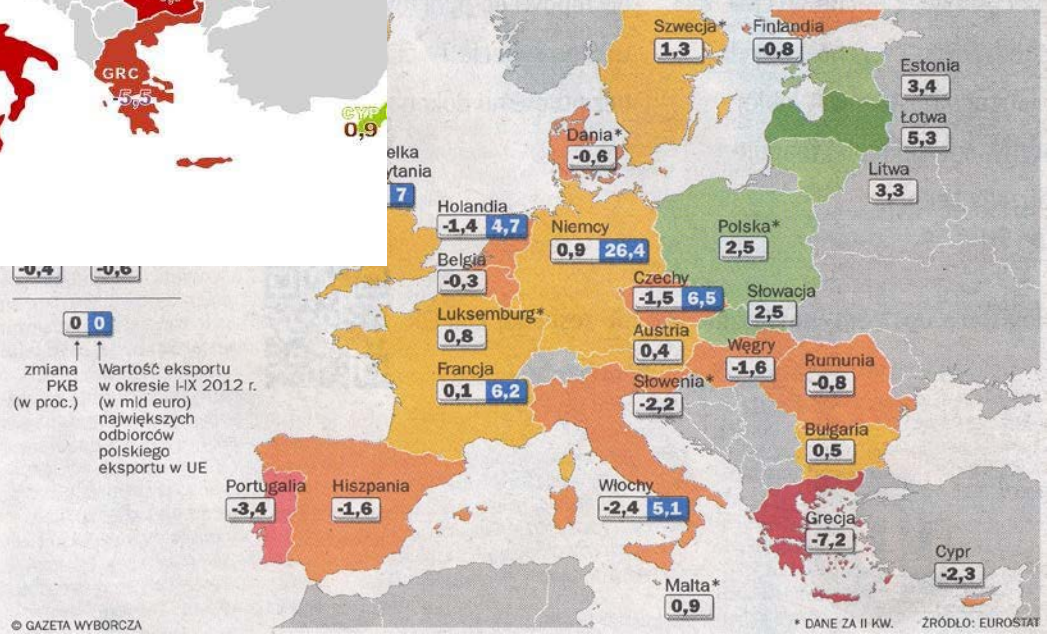

zmiana PKB (w proc.)
Wartość eksportu w okresie I-X 2012 r. (w mld euro) największych odbiorców polskiego eksportu w UE

© GAZETA WYBORCZA

UNII EUROPEJSKIEJ

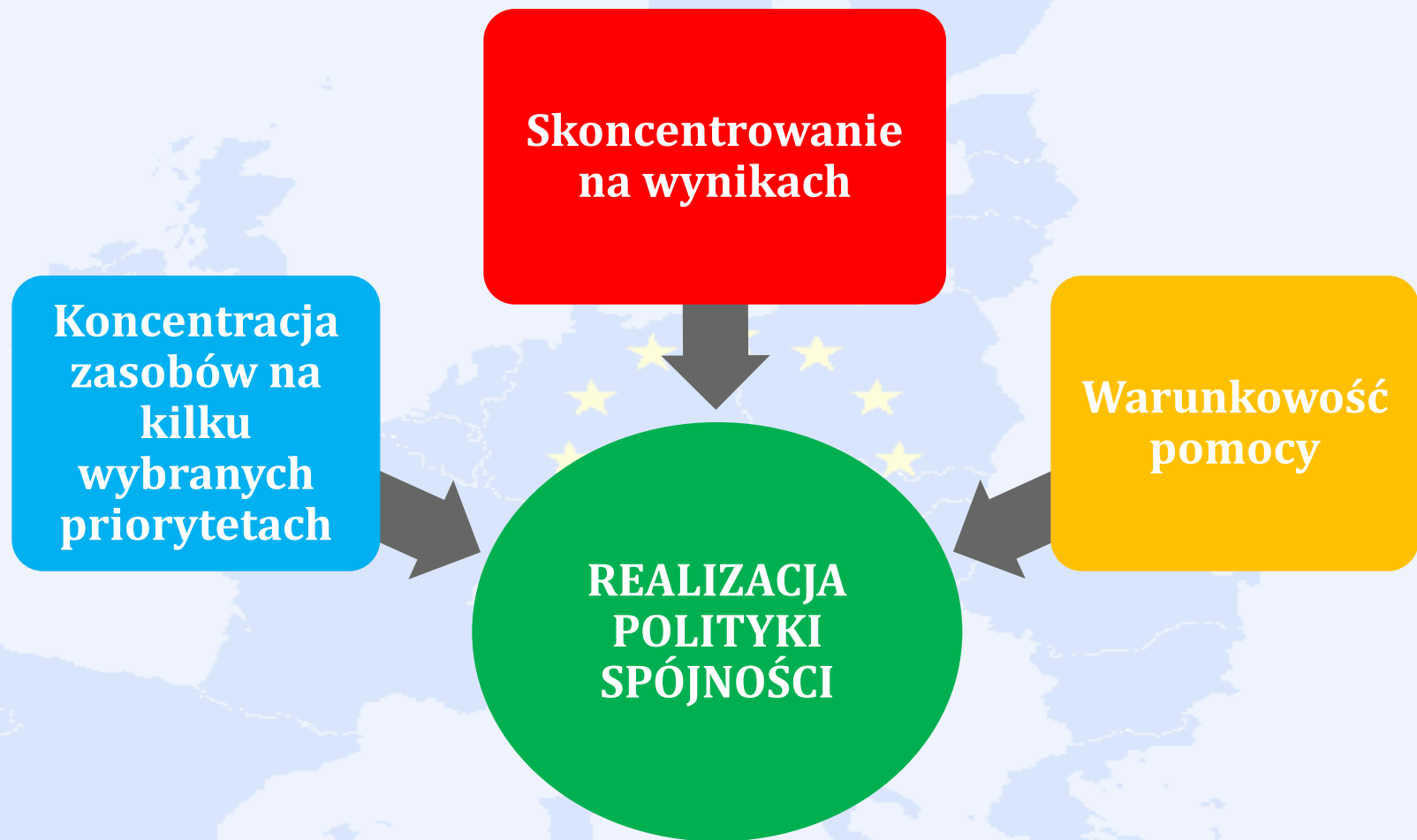
* DANE ZA II KW. ŹRÓDŁO: EUROSTAT

POLITYKA SPÓJNOŚCI UNII EUROPEJSKIEJ

CELE 2014 - 2020

ZASADY DLA POLITYKI SPÓJNOŚCI W NOWYM OKRESIE PROGRAMOWANIA

POLITYKA SPÓJNOŚCI UNII EUROPEJSKIEJ

CELE 2014 - 2020

ZMIANA CELÓW POLITYKI SPÓJNOŚCI

2007-2013

- **Konwergencja**
(ERDF, ESF, CF)
- **Regionalna konkurencyjność i zatrudnienie**
(ERDF, ESF)
- **Europejska współpraca terytorialna**
(ERDF)

2014-2020

- **Inwestowanie dla wzrostu i zatrudnienia**
(ERDF, ESF, CF)
- **Europejska współpraca terytorialna**
(ERDF)

POLITYKA SPÓJNOŚCI UNII EUROPEJSKIEJ

CELE 2014 - 2020

KONCENTRACJA MERYTORYCZNA

Realizacja działań interwencyjnych polityki spójności koncentruje się na **11 celach tematycznych**:

1

- Wspieranie B+R oraz innowacyjności

2

- Poprawa dostępności oraz użytkowania technologii informacyjnych oraz komunikacyjnych (ICT)

3

- Poprawa konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw

4

- Wsparcie przechodzenia do gospodarki niskowęglowej

5

- Promowanie dostosowania do zmian klimatycznych i zapobieganie zagrożeniom

6

- Ochrona środowiska i promowanie zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych

POLITYKA SPÓJNOŚCI UNII EUROPEJSKIEJ

CELE 2014 - 2020

KONCENTRACJA MERYTORYCZNA

Realizacja działań interwencyjnych polityki spójności koncentruje się na **11 celach tematycznych**:

7

- Promowanie zrównoważonego transportu oraz eliminowanie wąskich gardeł w ramach podstawowej sieci infrastrukturalnej

8

- Promowanie zatrudnienia oraz wspieranie mobilności rynku pracy

9

- Promowanie włączenia społecznego oraz przeciwdziałanie ubóstwu

10

- Inwestowanie w edukację, kompetencje oraz uczenie się przez całe życie

11

- Podnoszenie zdolności instytucjonalnej oraz administracyjnej

EUROPEJSKA POLITYKA SPÓJNOŚCI POLSKIE DOŚWIADCZENIA I WYZWANIA

EUROPEJSKA POLITYKA SPÓJNOŚCI

WNIOSKI DLA POLSKI – PRZYGOTOWANIE INSTYTUCJONALNE I PROGRAMOWE

2000 – 2004 okres przedakcesyjny - był konsekwencją:

- wprowadzonej w 1999 r. reformy administracyjno-terytorialnej kraju
- potrzeby uporządkowania obszaru polityki regionalnej w okresie negocjacji akcesyjnych z Unią Europejską

2004 – 2006 pierwsze lata członkostwa w Unii Europejskiej - był konsekwencją:

- wejścia Polski do Unii Europejskiej
- konieczności opracowania kolejnych dokumentów strategicznych takich jak *Narodowy Plan Rozwoju – NPR* - będący podstawą wynegocjowania z Komisją Europejską *Community Support Framework –CSF*
- pełnego dostosowania polskiej polityki regionalnej do standardów unijnych w celu stworzenia możliwości dostępu do Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności

2007 – 2013 pierwszy pełny okres funkcjonowania w perspektywie finansowej Unii Europejskiej - jest konsekwencją:

- kolejnej reformy unijnej polityki regionalnej i określenia przez Unię Europejską w pakiecie legislacyjnym oraz *Strategicznych Wytycznych Wspólnoty* (2006) nowych zasad realizacji polityki spójności w perspektywie finansowej 2007-2013 (2005)

EUROPEJSKA POLITYKA SPÓJNOŚCI

WNIOSKI DLA POLSKI – PRZYGOTOWANIE INSTYTUCJONALNE I PROGRAMOWE

OKRES PRZEDAKCESYJNY 2000-2004

• **Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 o samorządzie województwa** (D. U. Nr 91/1998, poz. 576), z dniem 1 stycznia 1999 r. reforma terytorialno-administracyjna

• **Ustawa z dnia 12 maja 2000 o zasadach wspierania rozwoju regionalnego** (por. D. U. Nr 48/2000, poz. 550), reforma polskiej polityki regionalnej

OKRES PIERWSZYCH LAT CZŁONKOSTWA 2004-2006

• **Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju** (por. D.U. Nr 116/2004, poz. 1206), która dostosowała polską politykę regionalną do europejskiej polityki regionalnej

• **Ustawa z dnia 13 lipca 2006 r. o zmianie ustawy o Narodowym Planie Rozwoju oraz niektórych innych ustaw¹⁴** (por. D.U. Nr 149/2006, poz.1073), która wyeliminowała błędy pierwszego okresu funkcjonowania systemu absorpcji funduszy strukturalnych oraz ograniczyła zakres obowiązywania przedmiotowego prawa do okresu 2004-2006

EUROPEJSKA POLITYKA SPÓJNOŚCI

WNIOSKI DLA POLSKI – PRZYGOTOWANIE INSTYTUCJONALNE I PROGRAMOWE

OKRES PIERWSZEJ PEŁNEJ PERSPEKTYWY FINANSOWEJ 2007-2013

- *Ustawa z dnia 6 grudnia o zasadach prowadzenia polityki rozwoju*, która weszła w życie 26 grudnia 2006r. (D.U. Nr 227/2006, poz. 1658).

- *Ustawa z dnia 7 listopada 2008r. o zmianie niektórych ustaw w związku z wdrażaniem funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności*, która weszła w życie 20 grudnia 2008r. (Dz.U. 2008 nr 216 poz. 1370).

OKRES PERSPEKTYWY FINANSOWEJ 2014-2020

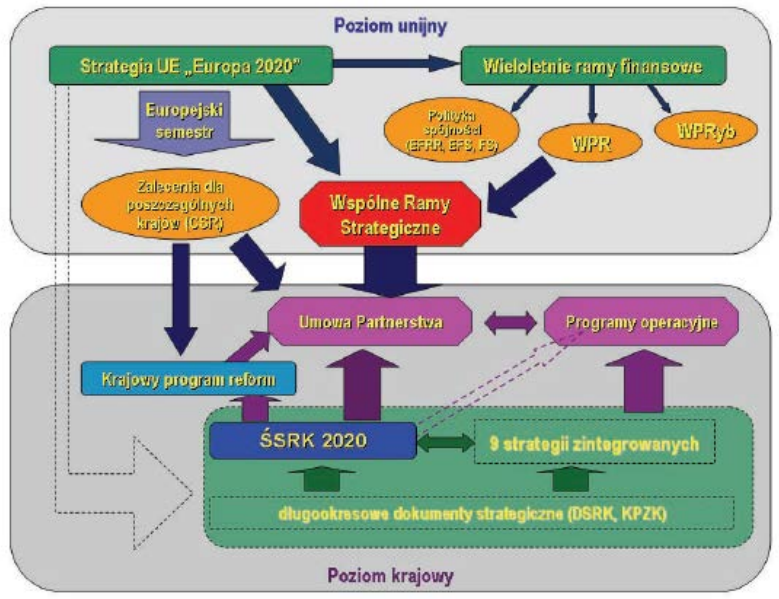
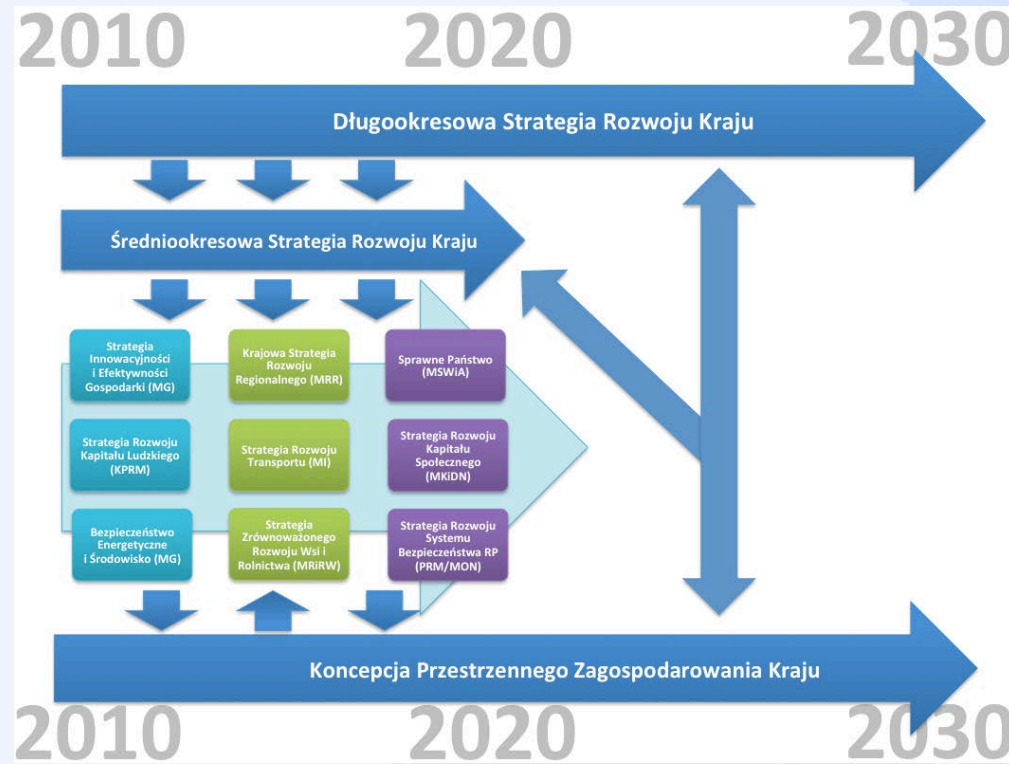
- *Ustawa z dnia 24 stycznia 2014r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw*, która weszła w życie 8 kwietnia 2014r. (Dz.U. 2014 poz. 379)

EUROPEJSKA POLITYKA SPÓJNOŚCI

WNIOSKI DLA POLSKI – PRZYGOTOWANIE INSTYTUCJONALNE I PROGRAMOWE

DOKUMENTY STRATEGICZNE POLITYKI ROZWOJU

Polska
2030
Trzecia fala nowoczesności
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju

EUROPEJSKA POLITYKA SPÓJNOŚCI

WNIOSKI DLA POLSKI – PRZYGOTOWANIE INSTYTUCJONALNE I PROGRAMOWE

PROGRAMY OPERACYJNE 2014-2020

EUROPEJSKA POLITYKA SPÓJNOŚCI

WNIOSKI DLA POLSKI – ABSORPCJA ŚRODKÓW POLITYKI SPÓJNOŚCI

ŚREDNIOROCZNA WARTOŚĆ WSPARCIA

Okres przedakcesyjny

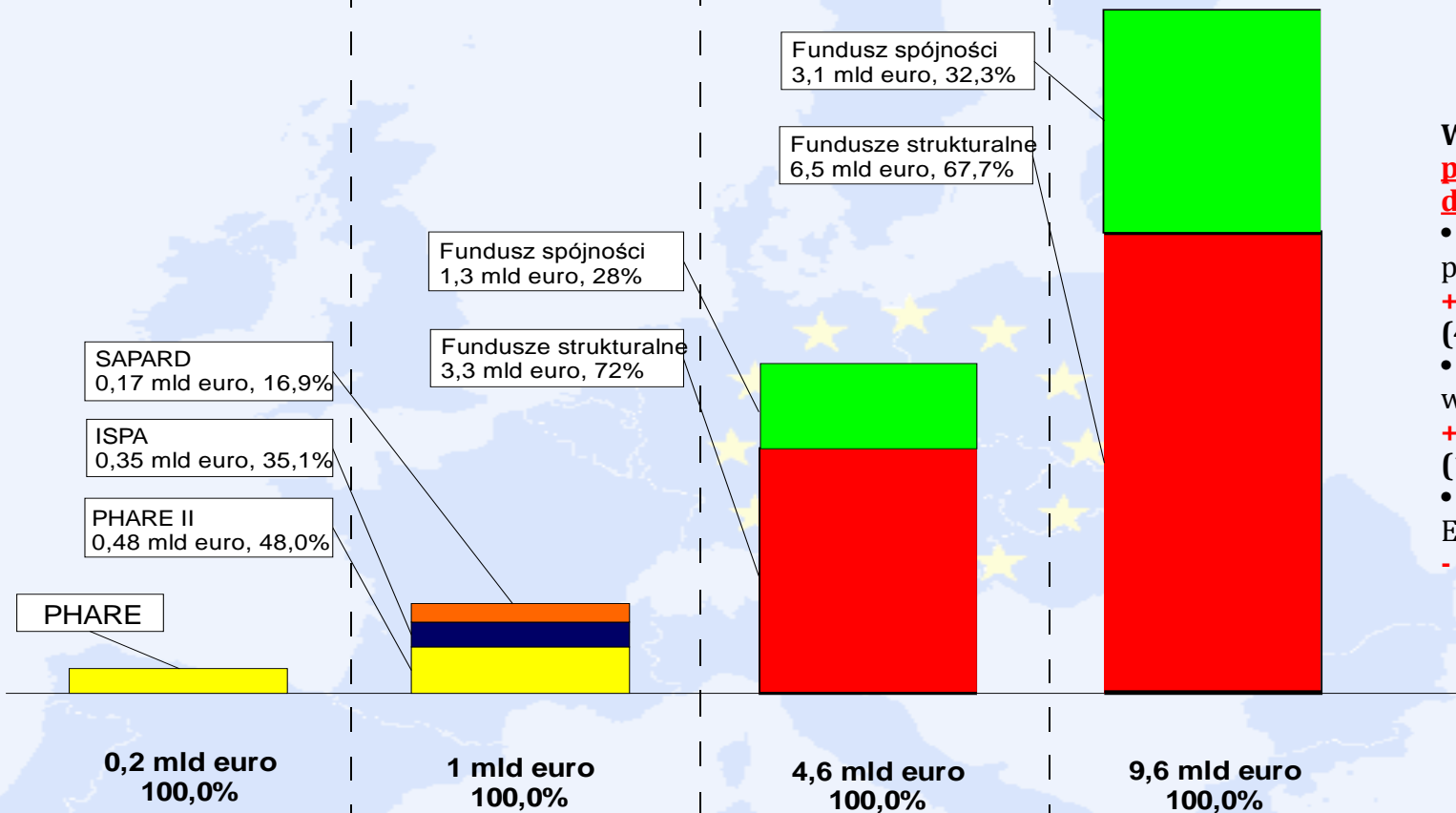
Lata 1990 - 1999

Lata 2000 - 2003

Okres po uzyskaniu członkostwa w UE

Lata 2004 - 2006

Lata 2007 - 2013

W budżecie 2014-2020 przepływy finansowe dla Polski wyniosą:

- dotacje w ramach polityki spójności **+ 72,9 mld euro (441,0 mld zł)**
- dotacje w ramach wspólnej polityki rolnej **+ 28,5 mld euro (188,8 mld zł)**
- wpłaty do budżetu Unii Europejskiej **- 30 mld euro**

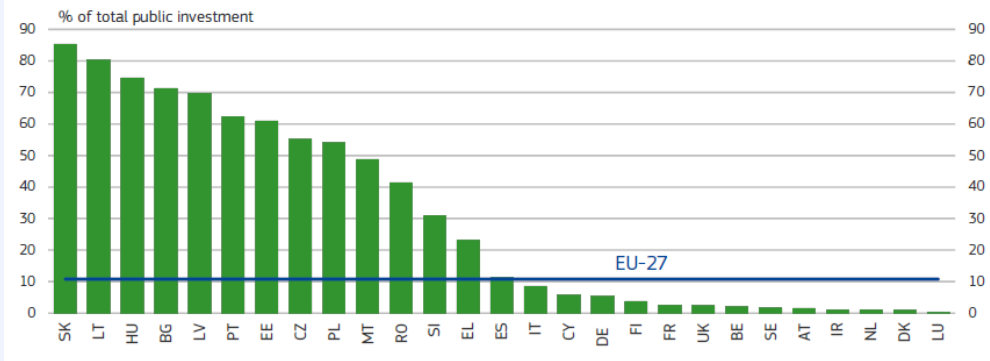
EUROPEJSKA POLITYKA SPÓJNOŚCI

WNIOSKI DLA POLSKI – ABSORPCJA ŚRODKÓW POLITYKI SPÓJNOŚCI

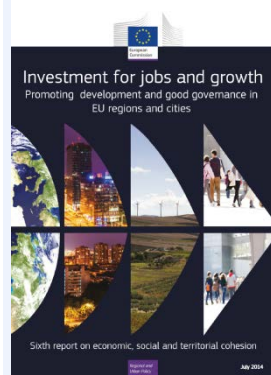
WYSOKOŚĆ I STRUKTURA TRANSFERÓW Z BUDŻETU UE

Udział środków polityki spójności w całkowitych nakładach na politykę rozwoju w Polsce wynosi ok. **55%**.

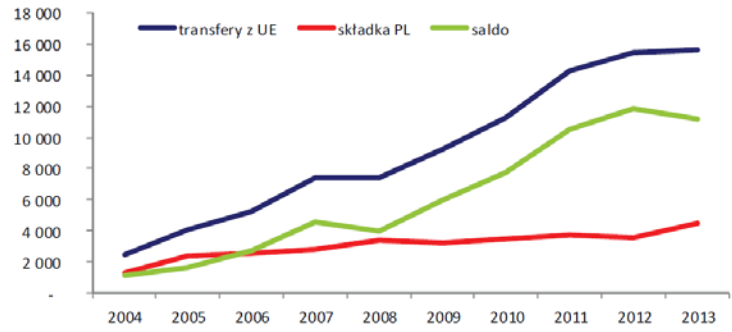
Figure 4.23 Share of ERDF, ESF and Cohesion Fund allocations and national co-financing in total public investment, average 2011-2013

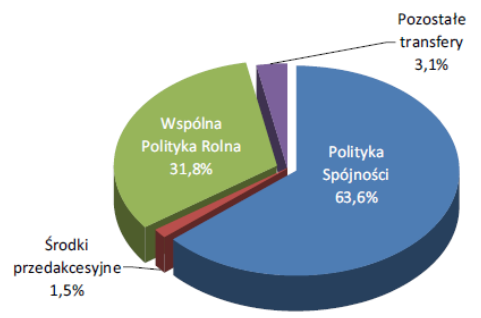
Source: Eurostat, DG REGIO

Wykres 1. Wysokość transferów z budżetu UE, składki i saldo w latach 2004-2013, mln euro

Wykres 2. Udział transferów na poszczególne obszary w transferach ogółem w latach 2004-2013

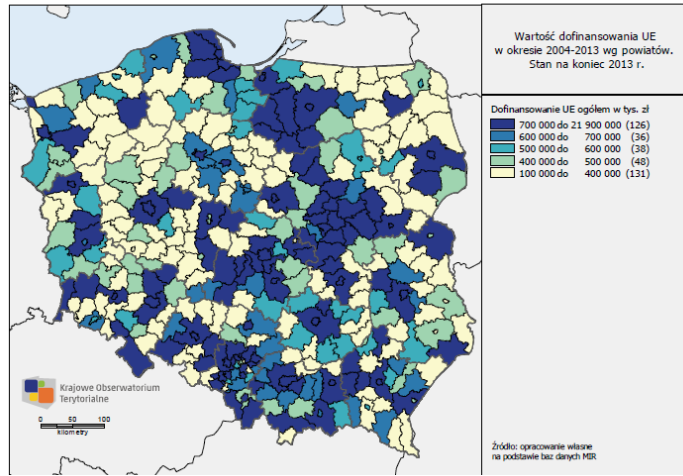

EUROPEJSKA POLITYKA SPÓJNOŚCI

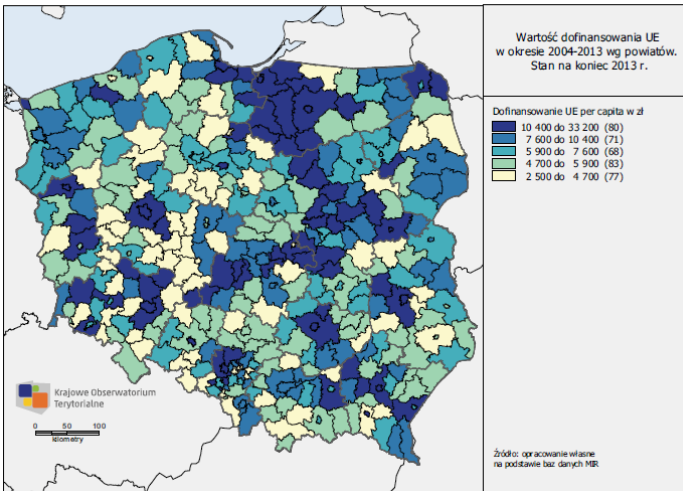
WNIOSKI DLA POLSKI – ABSORPCJA ŚRODKÓW POLITYKI SPÓJNOŚCI

ZRÓŻNICOWANIE PRZESTRZENNE WARTOŚCI WSPARCIA

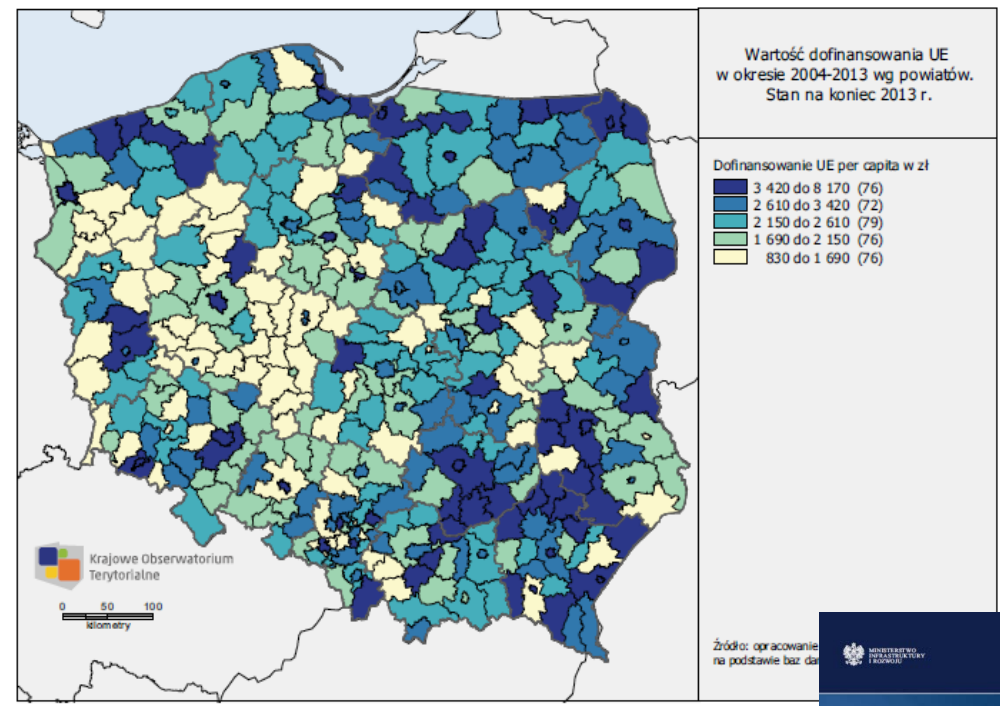
Mapa 1. Wartość dofinansowania projektów ze środków polityki spójności⁹

Mapa 2. Wartość dofinansowania projektów ze środków polityki spójności na mieszkańca

Mapa 3. Wartość dofinansowania projektów ze środków polityki spójności realizowanych przez JST

Wpływ członkostwa Polski w Unii Europejskiej i realizowanej polityki spójności na rozwój kraju

Ministerstwo Infrastruktury i Transportu

Urząd Statystyczny w Lublinie

Warszawa, październik 2014

EUROPEJSKA POLITYKA SPÓJNOŚCI

WNIOSKI DLA POLSKI – ABSORPCJA ŚRODKÓW POLITYKI SPÓJNOŚCI

ZRÓŻNICOWANIE PRZESTRZENNE WARTOŚCI WSPARCIA

Wielkość i struktura interwencji polityki spójności na obszarach polaryzacji rozwoju w Polsce w latach 2004-2010

(wartość projektów zakończonych do 31 grudnia 2010 r.)

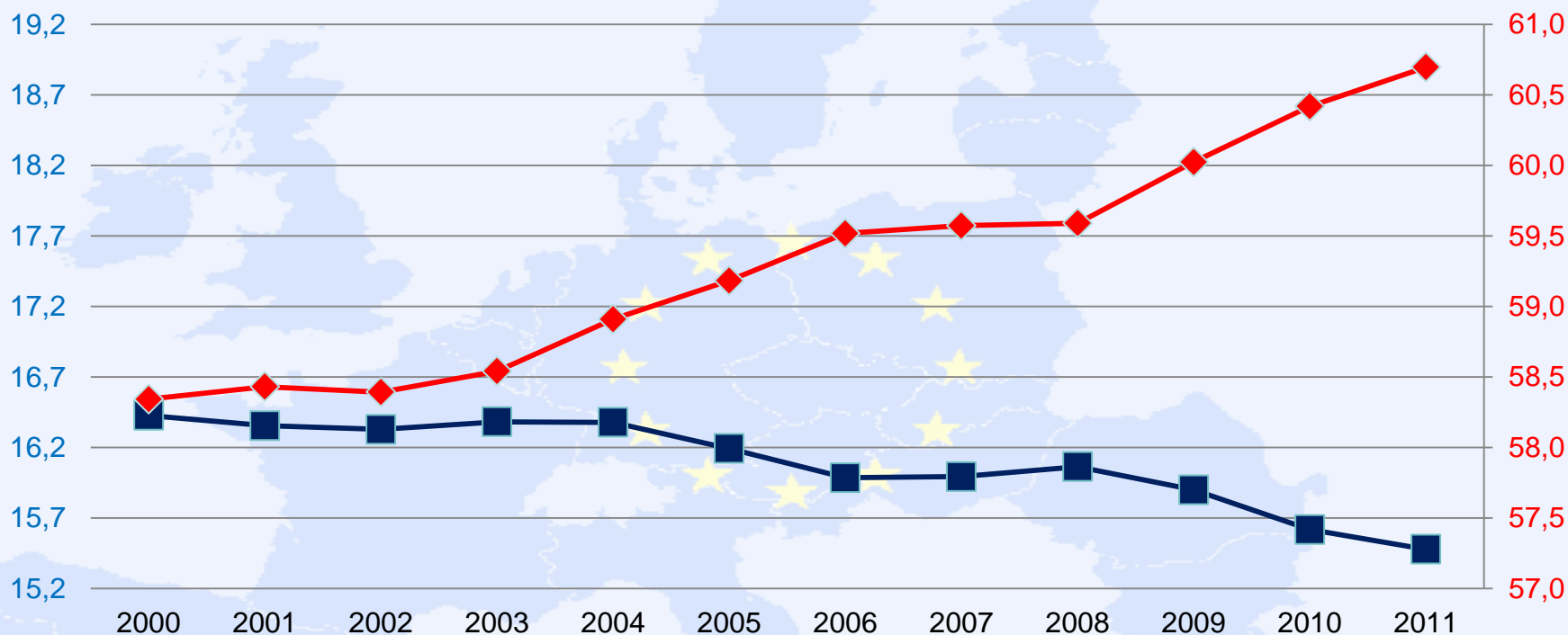
ASPEKTY ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO	POLSKA OGÓŁEM (mld zł)	OBSZARY POLARYZACJI ROZWOJU (22% ogółu powiatów) OGÓŁEM (POLSKA =100%)	POLSKA na 1 mieszkańca	OBSZARY POLARYZACJI ROZWOJU (22% ogółu powiatów) na 1 mieszkańca (POLSKA =100%)
Ludność i osadnictwo	14,5	5,4 mld zł (37%)	380 zł	368 zł (97%)
Rynek pracy i struktura gospodarki	8,5	3,4 mld zł (40%)	224 zł	236 zł (105%)
Infrastruktura techniczna i dostępność przestrzenna	26	13 mld zł (50%)	696 zł	900 zł (130%)
Sytuacja finansowa i poziom zamożności	27	12,1 mld zł (43%)	728 zł	829 zł (114%)
Innowacyjna gospodarka i otoczenie biznesu	9,2	5,5 mld zł (60%)	242 zł	375 zł (155%)
RAZEM	86,7	39,1 mld zł (45%)	2 271 zł	2 710 zł (119%)

EUROPEJSKA POLITYKA SPÓJNOŚCI

WNIOSKI DLA POLSKI – ABSORPCJA ŚRODKÓW POLITYKI SPÓJNOŚCI

ZRÓŻNICOWANIE PRZESTRZENNE WARTOŚCI WSPARCIA - KONSEKWENCJE

Udział % regionów w tworzeniu PKB w Polsce w latach 2000-2011
(5 najsilniejszych i 5 najsłabszych województw)

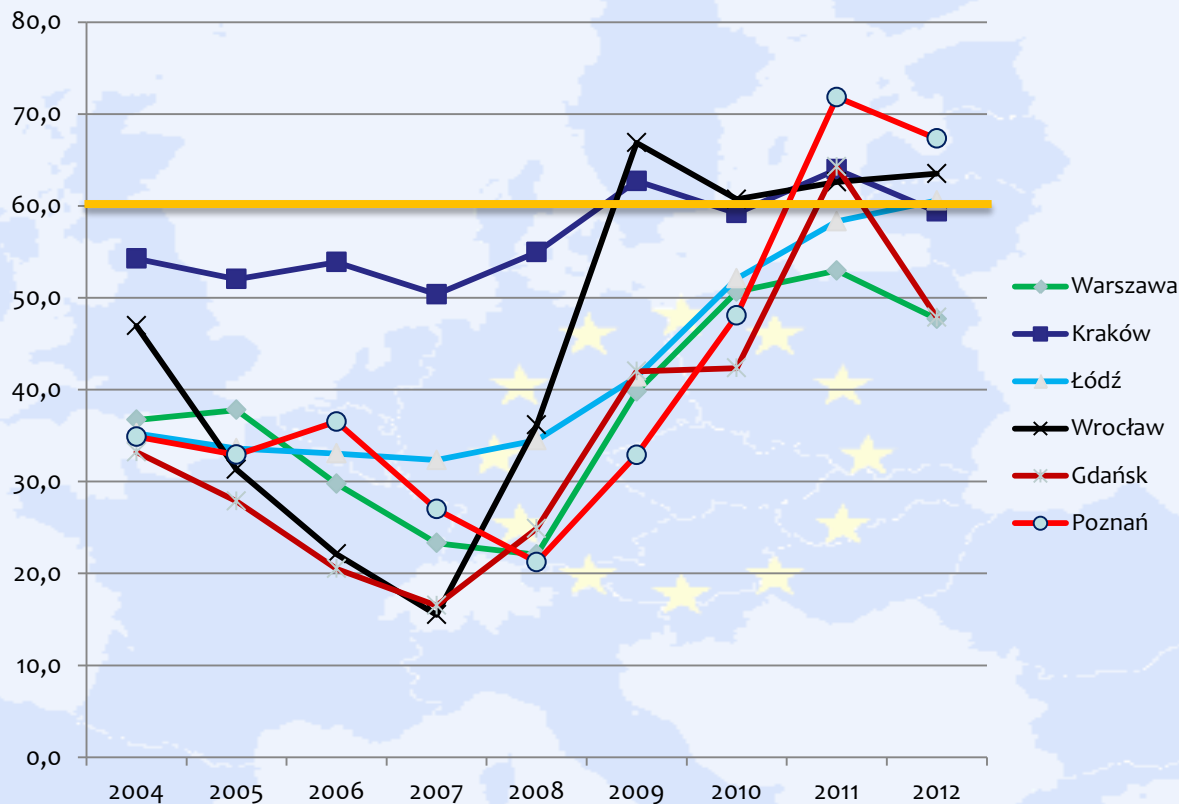

EUROPEJSKA POLITYKA SPÓJNOŚCI

WNIOSKI DLA POLSKI – ABSORPCJA ŚRODKÓW POLITYKI SPÓJNOŚCI

ZRÓŻNICOWANIE PRZESTRZENNE WARTOŚCI WSPARCIA - KONSEKWENCJE

Wskaźnik realnego zadłużenia największych miast w Polsce w okresie 2004-2012
(zobowiązania/dochody budżetowe w danym roku (w %))

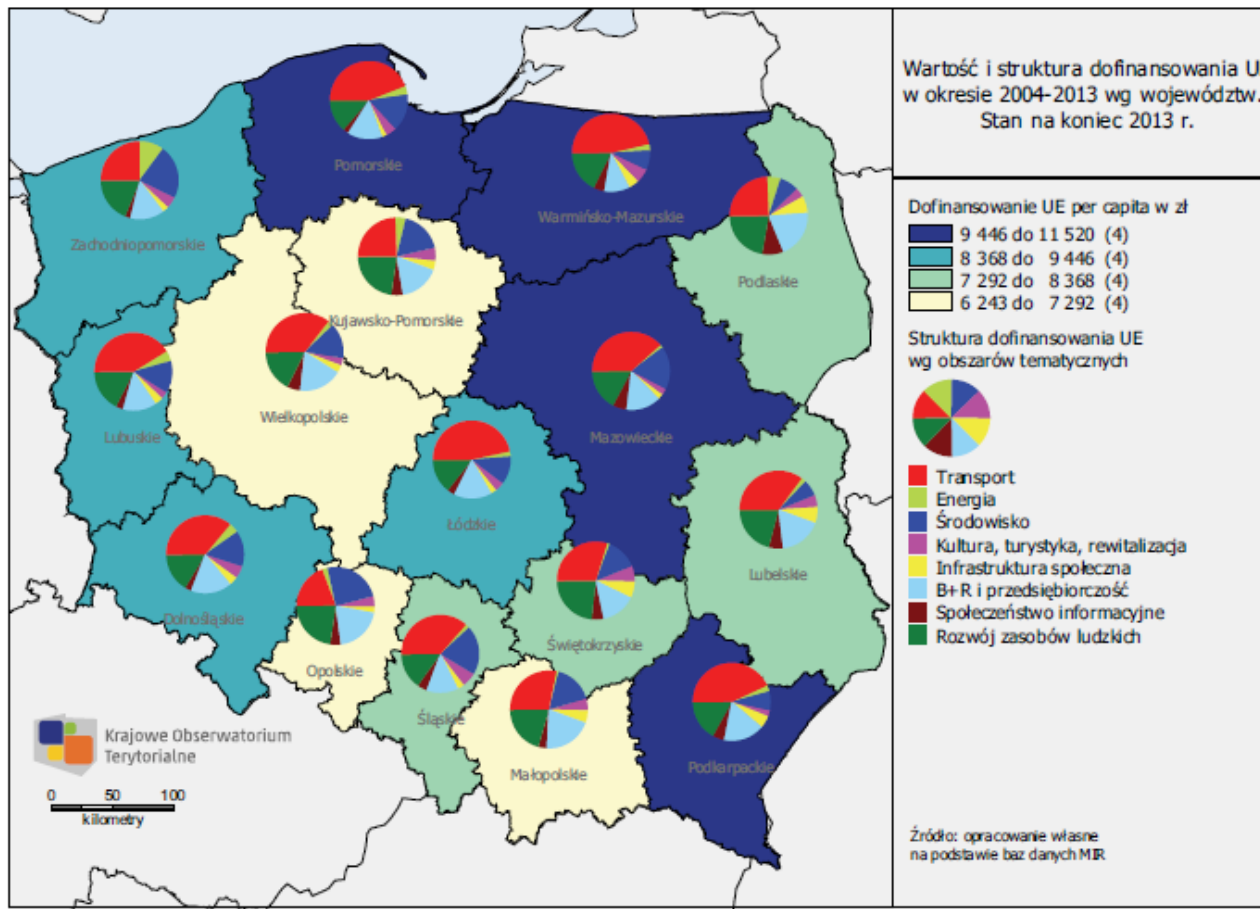

EUROPEJSKA POLITYKA SPÓJNOŚCI

WNIOSKI DLA POLSKI – ABSORPCJA ŚRODKÓW POLITYKI SPÓJNOŚCI

UKIERUNKOWANIE WSPARCIA

Mapa 4. Wartość i struktura dofinansowania projektów ze środków polityki spójności

EUROPEJSKA POLITYKA SPÓJNOŚCI

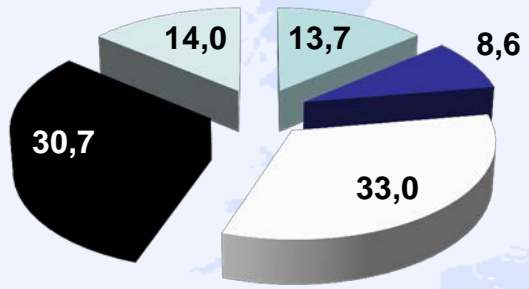
WNIOSKI DLA POLSKI – ABSORPCJA ŚRODKÓW POLITYKI SPÓJNOŚCI

UKIERUNKOWANIE WSPARCIA

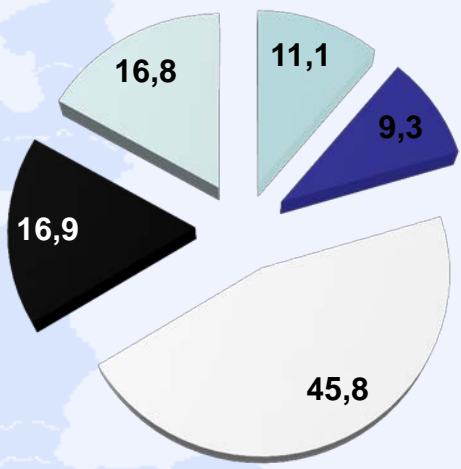
Struktura interwencji polityki spójności na obszarach polaryzacji rozwoju w Polsce w latach 2004-2010

(wartość projektów zakończonych do 31 grudnia 2010 r.)

OBSZARY POLARYZACJI ROZWOJU

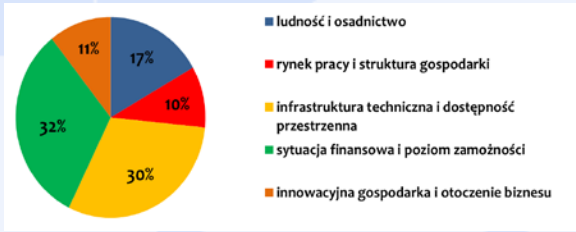
- ludność i osadnictwo
- rynek pracy i struktura gospodarki
- infrastruktura techniczna i dostępność przestrzenna
- sytuacja finansowa i poziom zamożności
- innowacyjna gospodarka i otoczenie biznesu

6 NAJWIĘKSZYCH MIAST POLSKI - OGÓŁEM

OGÓŁEM

EUROPEJSKA POLITYKA SPÓJNOŚCI

WNIOSKI DLA POLSKI – DO DALSZEJ DYSKUSJI

- europejska polityka spójności determinuje organizację i ukierunkowanie polskiej polityki rozwoju:
- => Czy jesteśmy właściwie przygotowani do koordynacji procesów rozwojowych po 2020 roku ?**
- dążenie do wypełnienia warunków dostępu do środków doprowadziło do swoistego eklektyzmu strategiczno-programowego na wszystkich szczeblach zarządzania polityką rozwoju:
- => Czy nie należy przystąpić do pilnej ich inwentaryzacji, ograniczenia liczebności, wyeliminowania sprzeczności, a przede wszystkim zapewnienia powiązań, w tym między strategicznym a przestrzennym wymiarem polityki rozwoju ?**
- absorpcja środków europejskich w Polsce koncentruje się na obszarach wzrostu gospodarczego, w tym w największych miastach, co stoi w sprzeczności z założeniami modelu wyrównawczego polityki rozwoju:
- => Czy należy przeciwdziałać zidentyfikowanym prawidłowościom wiedząc, że koncentracja środków na obszarach polaryzacji rozwoju zapewnia większą stopę zwrotu podjętych inwestycji niż w przypadku ich realizacji na obszarach słabszych ekonomicznie, czy też jedynie zadbać o tworzenie warunków do dyfuzji procesów rozwojowych ? Jak wykorzystać w tym celu zmianę kryteriów dostępu do środków europejskich obowiązujących w postępowaniach konkursowych ?**

EUROPEJSKA POLITYKA SPÓJNOŚCI

WNIOSKI DLA POLSKI – DO DALSZEJ DYSKUSJI

- wzrost utrzymania koncentracji interwencji środków UE na finansowaniu projektów związanych z rozbudową i modernizacją infrastruktury technicznej przy dużo niższym poziomie interwencji w pozostałych aspektach rozwojowych oddala w czasie możliwość osiągnięcia bezpośrednich efektów interwencji o charakterze podażowym, a ponadto zwiększa zagrożenia związane z wystąpieniem zjawiska zbyt dużego zainwestowania infrastrukturalnego (renta użytkowania):

=> Jak należy skutecznie dywersyfikować strukturę absorpcji nie obniżając jednocześnie efektywności podjętej interwencji poprzez realizację projektów miękkich finansujących bieżące zadania społeczne lub stanowiących jednostkowe, w wielu wypadkach wysokonakładowe ale nieuzasadnione działania?

- jednym z podstawowych zagrożeń w procesie pozyskiwania środków europejskich jest rosnący poziom zadłużenia ich budżetów, który wynika z ponadprzeciętnej aktywności inwestycyjnej, zwłaszcza największych miast, zmierzającej do maksymalnego wykorzystania dostępnych środków europejskich:

=> Czy należy zdjąć obowiązujące ograniczenia dotyczące poziomu zadłużenia uwalniając możliwość kolejnych inwestycji kosztem pogłębiającego się zadłużenia samorządu lokalnego ?

EUROPEJSKA POLITYKA SPÓJNOŚCI

WNIOSKI DLA POLSKI – DO DALSZEJ DYSKUSJI

- dotychczasowa interwencja środków europejskich nie skutkuje oczekiwanymi efektami rozwojowymi, co może być konsekwencją przesunięcia ich w czasie, braku ich skuteczności lub też braku możliwości identyfikacji:

=> *Jak zmienić ewaluację w skuteczne narzędzie identyfikacji efektywności udzielanej interwencji ? Jak zbudować efektywny system informacji statystycznej ? Jak zastąpić działania polityczne działaniami realnymi budującymi obiektywną bazę informacji monitorującą procesy rozwojowe w Polsce ?*

- polityka spójności na każdym szczeblu jej realizacji pozostaje zakładnikiem działań politycznych, które uniemożliwiają wdrażanie obiektywnie zidentyfikowanych rekomendacji w praktykę jej działań:

=> *Czy można zmienić ten stan rzeczy ?*

Dziękuję za uwagę !

Geneza i przemiany
europejskiej polityki spójności
WNIOSKI DLA POLSKI

Paweł Churski

UNIwersytet IM. ADAMA MICKIEWICZA W POZNANIU

Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej
Zakład Analizy Regionalnej
chur@amu.edu.pl